

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

Сучасна українська літературна мова (2 курс)

РОБОЧА ПРОГРАМА ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Освітньої програми:

Середня освіта (Українська мова і література)

**Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:**

першого (бакалаврського)
бакалавра

014 Середня освіта (українська мова і література)

галузі знань:

01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма: Сучасна українська літературна мова (2 курс)
галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література).
3 вересня 2019 р. _____ с.

Розробник: ст. в. Брильова Л.Є.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови та літератури

Протокол № 1 від 4 вересня 2019 року.

Завідувач кафедри _____ проф. Назарець В.М.
(підпис)

4 вересня 2019 року

Гарант освітньої програми _____ доц. Груба Т.Л.
(підпис)

4 вересня 2019 року

Схвалено навчально-методичною комісією історико-філологічного факультету

Протокол № 1 від 5 вересня 2019 року

5 вересня 2019 року Голова _____ проф. Назарець В. М.
(підпис)

1. Вступ

Вид дисципліни	Базова
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Викладач	Брильова Л.Є. ст. викладач
Контактна інформація (телефон, електронна адреса)	larisabrylova@ukr.net
Місце та час проведення консультацій	Середа, 13.00, аудиторія 2303
Курс	2
Семестр	3.4
Кількість кредитів ECTS	10
Загальна кількість годин	300
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Сучасна українська літературна мова» вивчається студентами спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література) упродовж 3-4 семестру.

Навчальна дисципліна належить до групи базових дисциплін професійного циклу і забезпечує підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності в закладах освіти. Опанування студентами дисципліни дасть їм змогу оволодіти фаховими знаннями, вміннями й навичками, що стануть основою для набуття в подальшому досвіду професійної діяльності.

Курс допоможе практично оволодіти літературними нормами української мови, сформувати у майбутніх філологів міцні навички культури писемного й усного мовлення.

Мета навчальної дисципліни: забезпечити фахову підготовку філолога з таких розділів мовознавства, як морфеміка, словотвір та морфологія з урахуванням здобутків сучасної лінгвістики. Передбачено опанування основних понять морфеміки й словотвору, розгляд історичних та сучасних процесів у структурі слова, зокрема на морфемному шві; усвідомлення семантичних, словотвірних, морфологічних та синтаксичних особливостей самостійних і службових частин мови, а також перехідних одиниць; вивчення граматичних категорій, притаманних кожному класові слів. Особливу увагу приділено мовним одиницям дискусійного граматичного статусу й транспозиційним явищам у системі частин мови. Практичний аспект курсу пов'язаний із випрацюванням у студентів навичок морфемного, словотвірного й повного морфологічного аналізу самостійних і службових

частин мови, а також із удосконаленням дотримання граматичних норм сучасної української мови

Навчальні компетентності

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні вчителі української мови та літератури, **набувають таких програмних компетентностей**.

ФК-1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ПК-1. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, іноземної мови, історії в практиці навчання української мови і літератури, іноземної мови, історії у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ПК-2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК-3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

Програмні результати навчання

Опанувавши дисципліну «Сучасна українська літературна мова», студенти повинні досягти таких **програмних результатів навчання**:

РН-1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, іноземної мови, історії мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.

РН-3. Володіє комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

РН-7. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати і редагувати тексти фахового змісту.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Граматика.

Предмет граматики. Розділи граматики

Тема 2. Предмет морфології. Частини мови і принципи їх виділення.

Тема 3. Загальна характеристика іменника як частини мови

Тема 4. Граматична категорія роду іменника.

Тема 5. Граматична категорія відмінка іменника.

Тема 6. Граматична категорія числа іменника.

Тема 7. Поділ іменників на відміни.

Змістовий модуль 2

Тема 8. Загальна характеристика прикметника як частини мови.

Тема 9. Якісні прикметники. Семантичні групи і їх граматичні особливості

Тема 10. Присвійні і відносні прикметники.

Тема 11. Словозміна прикметників.

Змістовий модуль 3

Тема 12. Загальна характеристика числівника як частини мови.

Тема 13. Морфологічні категорії числівника.

Тема 14. Займенник.

Тема 15. Розряди займенників за співвідношенням з іншими частинами мови.

Тема 16. Словозміна займенників.

Тема 17. Прислівник.

Змістовий модуль 4

Тема 18. Дієслово як частина мови.

Тема 19. Категорія виду дієслів.

Тема 20. Категорія часу дієслів.

Тема 21. Категорія способу дієслів.

Тема 22. Категорія перехідності/неперехідності дієслів. Категорія стану.

Тема 23. Категорія особи, числа і роду дієслова. Безособові слова.

Тема 24. Дієприкметник. Дієприслівник.

Тема 25. Службові частини мови Прийменник.

Тема 26. Сполучник.

Тема 27. Частка. Вигук.

Література: 2-13,16,24

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, лабораторні, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Відповідно до Положення «Про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ECTS», контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит / залік – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену/заліку, відповідно до графіку навчального процесу (максимальна сума – 40 балів).

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є:

глибина і міцність знань, рівень мислення;

вміння систематизувати знання за окремими темами;

вміння робити обґрунтовані висновки;

володіння категорійним апаратом;

навички і прийоми виконання практичних завдань;

вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку;

самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних

проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Критеріями оцінювання індивідуального завдання є:

відповідність технічним вимогам до індивідуального завдання;

оригінальність концепції проекту;

нові креативні вирішення сформульованої проблеми;

вміння впевнено довести результати, що були отримані в результаті виконання індивідуального завдання;

наявність якісної презентації без помилок;

оцінка, яку надала навчальна група під час захисту роботи.

«Студенту на замітку»

Завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Граматика.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16	1
Тема 2. Предмет морфології. Частини мови і принципи їх виділення.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16	2
Тема 3. Загальна характеристика іменника як частини мови	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16	2
Тема 4. Граматична категорія роду іменника.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16	2
Тема 5. Граматична категорія відмінка іменника.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття,	Експрес опитування, складання термінологічного	1-12.13.16	2

	огляд теоретичного матеріалу	словника, есе, підготовка доповіді, реферат		
Тема 6. Граматична категорія числа іменника.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16	2
Тема 7. Поділ іменників на відміни.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
	Змістовий модуль 2.			
Тема 8. Загальна характеристика прикметника як частини мови.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	1
Тема 9. Якісні прикметники. Семантичні групи і їх граматичні особливості	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 10. Присвійні і відносні прикметники.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 11. Словозміна прикметників.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
	Змістовий модуль 3			
Тема 12. Загальна характеристика числівника як частини мови.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 13. Морфологічні категорії числівника.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 14. Займенник.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 15. Розряди займенників за співвідношенням з іншими	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття,	Експрес опитування, складання термінологічного	1-12.13.16.24	2

частинами мови.	огляд теоретичного матеріалу	словника, есе, підготовка доповіді, реферат		
Тема 17. Прислівник.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, 2 підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
	Змістовий модуль 4.			
Тема 18. Дієслово як частина мови.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 19. Категорія виду дієслів.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 20. Категорія часу дієслів.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 21. Категорія способу дієслів.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 22. Категорія перехідності/неперехідності дієслів. Категорія стану.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	4
Тема 23. Категорія особи, числа і роду дієслова. Безособові слова.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 24. Дієприкметник. Дієприслівник.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	4
Тема 25. Службові частини мови Прийменник.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 26. Сполучник.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат	1-12.13.16.24	2
Тема 27. Частка. Вигук.	Вивчення лекційного	Експрес опитування,	1-12.13.16.24	2

	матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	складання термінологічного словника, есе, підготовка доповіді, реферат		
--	--	--	--	--

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену / заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену / заліку, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Методи контролю результатів навчальної дисципліни студентів та рекомендації щодо їх оцінювання

Складові навчальної роботи	Максимальні бали за одне заняття (завдання)
1. Робота на лекціях	1
2. Усна відповідь, доповнення, робота в аудиторії	3
3. Виконання і захист практичних (лабораторних) робіт	5
4. Поточна контрольна робота	15
5. Презентація та захист індивідуальної роботи	20
6. Есе на задану тему	10

Розподіл балів, які отримують студенти під час вивчення дисципліни «СУЛМ»

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	С	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			40	1
T1-2	T3-5	T6-7	T8-9	T10-11	T12-13	T14-16	T17	T18-22	T23-24	T25-27		
5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Рекомендована література

Базова

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів.-К.,2015.-224с.
3. Культура мови: Довідник / С.Я.Єрмоленко та ін.; За ред. В.М.Русаніського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
4. Огієнко І. Історія української літературної мови. — К.: Наша культура і наука, 2001.
5. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я., Козачук Г. О., Леута О. І. Сучасна українська літературна мова: Підручник для студ. фі-лол. спец, вищих навч. закладів / М. Я. Плющ (ред.). — 3 вид., стер. — К.: Вища шк., 2015.

6. Плющ М. Я., Грипас Н. Я., Козачук Г. О. та ін. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 1994.
7. Пономарів О. Д., Різун В. В., Шевченко Л. Ю., Григор'єв О. М., Доломан С. Є. Сучасна українська мова: Підручник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закладів освіти. — К.: Либідь, 2014.
8. Пономарів О. М. Культура слова. Мовностилістичні поради. — К.: Либідь, 1999.
9. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. — К.: Артек, 2001.
10. Сучасна українська літературна мова / За ред. І. К. Білодіда: У 5 т. — К.: Наук. думка, 1969—1973.
11. Сучасна українська літературна мова / Доленко М. Т., Дацюк І. І. та ін. — К.: Вища шк., 1974.
12. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 2016.
13. Сучасна українська мова / Пономарів О. Д., Різун В. В. та ін. — К.: Либідь, 20014.
14. Царук О.В. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри.-Дніпропетровськ, 1998.-324с.
12. Українська мова. Енциклопедія/ За ред. В.М.Русанівського.-К.: Українська енциклопедія, 2000.-752с.
13. Януш Я.В. Сучасна українська мова: Курс лекцій. I і II частини: Навч. посібник. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2005. – 457с.
- 14.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
- 15.Плющ М.Я. Проблема відокремлення і відокремлених компонентів речення (семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти): навчальний посібник. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 92 с.
- 16.Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 328 с.
- 17.Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: підручник. / К.Ф. Шульжук – К. : Видавничий центр «Академія», 2015. – 408 с.
- 18.Плющ М.Я. Словоформа в семантично елементарному та ускладненому реченні. Вибрані праці. К. : Вид-во Національного педагогічного ун-ту імені М. П. Драгоманова, 2011. – 362 с.